

MINISTERIE VAN DEFENSIE
LANDMACHTSTAF

CORRESPONDENTIE - ADRES: POSTBUS 90711, 2509 LS 's-GRAVENHAGE

Dit stuk mag niet
worden vermenigvuldigd
dan met toestemming
van Hfd. Afd. INL/VEIL

Net-minut
ex.nr: 45

Afdeling / ~~Post~~: INL/VEIL
Thérèse Schwartzstraat 15
Telefoon: 070 - 73 3724 / 246370

Men wordt verzocht bij beantwoording datum
nummer van deze brief nauwkeurig te vermelden

Aan

zie verzendlijst

bijlagen: zie verzendlijst

uw brief van

uw kenmerk

ons nummer

6753/A/Geh.

onderwerp: Maandoverzicht
februari 1982

's-Gravenhage,

23 MAART 1982

1. Hierbij bied ik U het in de verzendlijst aangegeven aantal exemplaren aan van het Maandoverzicht over februari 1982.
2. Dit overzicht werd samengesteld door de Sectie Inlichtingen van de Afdeling Inlichtingen en Veiligheid van mijn Staf. Ten aanzien van de inhoud moge ik kortheidshalve naar de samenvatting verwijzen.

DE CHEF VAN DE LANDMACHTSTAF
VOOR DEZE
HET HOOFD SECTIE INLICHTINGEN A

Luitenant-kolonel

VERZENDLIJST behorende bij brief CLAS nr6753/A/Geh. van

23 MAART 1982

	<u>ex.nr</u> <u>brief:</u>	<u>ex.nr</u> <u>bijslage:</u>
Minister van Defensie	1	0 PV 57 19/2/82
<u>d.t.v.</u> Secretaris-Generaal	2	2
CS (L) IGK	3	3
C-1 Lk	4	4 t/m 6
NTC	5	7
C-COKL	6	8
Dir HKS	7	9
Gouv KMA	8	10
C-SMID	9	11 en 12
IGDKL	10	13
C-CVKL	11	14
Defat Bonn	12	15
Lamat Londen	13	16
Lamat Washington	14	17
Lalumet Parijs	15	18
Defat Ankara	16 PV Hamat 6	19 PV Hamat 6
Defat Damascus	17	20
Lamarlumet Jakarta	18	21
Defat Belgrado	19 PV Hamat 3	22 PV Hamat 3
Defat Warschau	20	23
Defat Oslo	21	24
Defat Ottawa	22	25
Defat Athene	23	26
Afd Grensveiligheid KMar	24	27
<u>i.a.a.:</u>		
Stasdef [REDACTED]	25	28
Stasdef nr [REDACTED]	26	29
CDS	27	30 en 31 (waarvan één ex. bestemd voor HPMV)
DGM	28	32
DGEF	29	33
DPKL	30	34
DMKL-T	31	35
(NL) Senior National Officer NORTHAG	32	36
Intell Div AFCENT t.a.v. [REDACTED]	33	37
NMR Neth SHAPE t.a.v. maj [REDACTED]	34	38
Vz CVIN	35 PV 6	39
MinBuZa/DAV	36	40
MinBuZa/DEU	37	41
CLS/LUID	38	42
CMS/MARID	39	43
<u>intern:</u>		
PCLAS - SC(O) - SC(P)	40	44
Sie AZ	41	45
OPN	42	46
PL	43	47
INLA	44	48 t/m 66
Archief	45	67

**MINISTERIE VAN DEFENSIE
LANDMAGHTSTAF
AFD INLN VEIL**

MAANDOVERZICHT

februari
1982

SUPINTREP

MAANDOVERZICHT

FEBRUARI 1982

De achter de evaluatie geplaatste letters hebben uitsluitend betrekking op interne verwerking en zijn derhalve voor de geadresseerden niet van belang.

<u>INHOUDSOPGAVE</u>	<u>blz.:</u>
<u>SAMENVATTING</u>	1
<u>DEEL I: OOST-EUROPA</u>	
<u>Hoofdstuk A: Politiek</u>	
1. <u>Sovjet-Unie</u>	
a. Brezhnev doctrine	2-3
b. Sovjet militair-politieke propaganda	3-4
c. Brezhnev en de defensie-industrie	4-5
d. Pacifisme in de Sovjet-Unie	5-13
2. <u>DDR: Vredesbeweging</u>	14-15
<u>Hoofdstuk B: Economie</u>	
1. <u>Sovjet-Unie: Opmerkelijke ontwikkelingen in de harde-valuta positie</u>	16-17
<u>Hoofdstuk C: Militair</u>	
1. <u>Activiteiten Landstrijdkrachten</u>	
a. Warschaupakt	18
<u>DEEL II: MIDDEN-OOSTEN/AFRIKA</u>	
1. <u>Libanon: Uitbreiding UNIFIL en interne situatie</u>	19-22
2. <u>Syrië</u>	
a. Interne onrust	23
b. Oppositie	23-26
3. <u>Marokko/West-Sahara</u>	27-29
4. <u>Zambia: Toename Sovjet- en DDR presentie</u>	30-31
<u>DEEL III: VERRE OOSTEN/AZIE</u>	
1. <u>Afghanistan</u>	
a. Militaire hulp Sovjet-Unie en Bulgarije	32
b. Militaire/veiligheidssituatie	32-33
c. Binnenlandse politieke ontwikkelingen	33-34
2. <u>India-Pakistan</u>	35-36
3. <u>China: Personeelsmutatie en de modernisering van de defensie</u>	37
4. <u>Militair-politieke ontwikkelingen in ZO-Azië</u>	
a. Hoge Sovjet militaire delegatie in ZO-Azië	38
b. Verhouding China-Vietnam	38-40

SAMENVATTING

1. Oost-Europa

Naar aanleiding van het geschil met de Italiaanse communistische partij verklaarde het 1e plv Hoofd van de Internationale Afdeling van het Centraal Comité van de Sovjet communistische partij, dat het wereldcommunisme thans geen "centrum" meer kent. Bovendien verklaarde hij dat er geen militaire interventie in Polen zou plaatsvinden.

Ook in de Sovjet-Unie komen steeds meer problemen op het gebied van dienstplichtvervulling; ook daar roeren zich pacifistische elementen, evenals in de DDR.

Op economisch gebied (verkoop van goud) heeft de Sovjet-Unie de bestaande samenwerking met Zuid-Afrika vergroot.

Bij de Warschaupakt landstrijdkrachten was de oefenactiviteit in deze verslagperiode niet groot. Bij de NVA werden twee commandostaf-oefeningen gehouden.

2. Midden-Oosten / Afrika

De onrust in en tussen de landen van het Midden-Oosten en Afrika blijft onverminderd voortduren.

3. Verre-Oosten / Azië

De "hulp" van de Sovjet-Unie aan Afghanistan en de landen in Zuid-Oost Azië blijft voortduren. De verhouding tussen India en Pakistan is wat verbeterd.

DEEL I: OOST-EUROPAHoofdstuk A: Politiek1. Sovjet-Uniea. Brezhnev Doctrine

In een interview met het linkse (aan de PCI gelieerde) Italiaanse dagblad "Paese Sera", ging het 1e Plv Hoofd van de Internationale Afdeling van het Centraal Comité van de CPSU, "Professor" [REDACTED] naar aanleiding van de ontwikkelingen in Polen indirect in op de zogenaamde Brezhnev Doctrine. Een vergelijking trekkend met Tsjechoslowakije in 1968 zei hij zeker te zijn "dat het in de toekomst nooit weer tot een militaire interventie van buitenaf zal komen". Het verschil tussen Polen en Tsjechoslowakije was volgens hem dat in de Tsjechoslowaakse partij in 1968 een breuk was ontstaan, terwijl in Polen de partij ondanks de interne crisis zelf in staat bleek een koers uit te zetten. Ingaand op het geschil van de CPSU met de Italiaanse Communistische Partij stelde hij dat het wereldcommunisme geen "centrum" meer kent. (B-3)(W)

fidentieel

Commentaar: Gezien de status van [REDACTED] binnen de CPSU zijn zijn uitspraken (indien correct weergegeven) zeer belangwekkend. Hoewel de zogenaamde Brezhnev Doctrine van beperkte soevereiniteit van de socialistische staten als zodanig onvermeld bleef, zou het in beginsel afzien van een militaire interventie neerkomen op een zekere ontkrachting van de doctrine. Deze ontkrachting zou bovendien nog versterkt worden door de erkenning van het niet langer bestaan van een communistisch centrum, dat immers de grondgedachte is van de leidende rol van de CPSU en de Sovjet-Unie vis-à-vis de overige communistische partijen respectievelijk achter de Sovjet overheersing van de "socialistische gemeenschap".

Bezien tegen de achtergrond van het actuele beleid en uitlatingen van andere vooraanstaande Sovjet functionarissen lijkt het echter aannemelijk dat de Sovjet-Unie onverkort vasthoudt aan de Brezhnev Doctrine. Niettegenstaande [REDACTED] uitspraken is daarom een militaire

interventie als uiterste middel niet uit te sluiten, zeker als de cp'en in NSWP-landen geen uitzicht meer bieden op een voor de SU bevredigende oplossing van problemen (in Polen bestaat dit uitzicht nog altijd wel, in tegenstelling tot Tsjechoslowakije in 1968). [REDACTED] uitlatingen zijn vooral te zien als propagandistisch van aard in relatie tot de polemiek tussen de CPSU en PCI. Zij wijzen echter tegelijkertijd op een zekere machteloosheid van de zijde van de Sovjet-Unie en het feit dat de mogelijkheden van de Sovjet-Unie onder invloed van de veranderde internationale verhoudingen en verslechterde interne en blok-interne situatie beperkter zijn geworden.

[REDACTED] b. Sovjet militair-politieke propaganda

Medio januari werd door de militaire uitgeverij van het Sovjet Ministerie van Defensie een brochure gepubliceerd met de titel "Wie bedreigt de vrede?". In de inleiding wordt gesteld dat deze brochure een antwoord is op de Amerikaanse brochure over de "Sovjet Militaire Macht", beter bekend als de "Weinberger-paper". Hoofdthema van de brochure is de Amerikaanse militaire macht, hoewel regelmatig sprake is van "de VS en haar strijdlustige NAVO-partners" en op enkele punten ingegaan wordt op de Europese militaire inspanningen. De kern van de brochure is een betoog dat op alle niveaus tussen de NAVO en het Warschaupakt, tussen de VS en de Sovjet-Unie globaal, alsmede tussen de VS en de Sovjet-Unie wat betreft het strategische en algemeen inzetbare (kernwapen-) arsenaal globaal een militair evenwicht bestaat. Tevens wordt betoogd dat de Sovjet-Unie nimmer als eerste met nieuwe soorten wapensystemen kwam doch deze steeds slechts als reactie op nieuwe Westerse systemen ontwikkelde. (B-2)(W/GR)

[REDACTED] Commentaar: Zowel de vormgeving, inhoud als presentatiewijze van de 178 bladzijden tellende brochure maken duidelijk dat deze vooral propagandistisch bedoeld is.

Een deel van de weergegeven cijfers is overgenomen uit door Westerse instellingen gepubliceerde informatie. Daarnaast wordt de bekende stelling herhaald dat terzake van TNF in Europa aan iedere zijde ca 1000 wapensystemen staan opgesteld, en wordt getracht de indruk te wekken dat de weergegeven sterktecijfers voor Centraal-Europa door de NAVO geaccepteerd zouden zijn. De brochure levert dan ook

[REDACTED]

geen nieuwe informatie op die een dialoog tussen Oost en West kan vergemakkelijken. Door zich vooral tegen de VS militaire opvattingen en inspanning te richten en "Europa" in belangrijke mate buiten het betoog te houden wordt als het ware ingespeeld op de (groeierende) verdeeldheid en belangentegenstellingen in het Westelijke bondgenootschap.

c. Brezhnev en de defensie-industrie

Ter gelegenheid van zijn 75e verjaardag op 19 december 1981 is Sovjet partijleider Brezhnev van vele zijden en op velerlei wijze lof toegezwaard voor zijn vele verdiensten. Een van de belangwekkendste bijdragen was een artikel van legergeneraal [REDACTED] voormalig commandant van de Voroshilov Militaire Academie van de Generale Staf, in het lergerdagblad "Rode Ster" van 17 december 1981. Hierin wordt aangestipt dat Brezhnev bij het uitbreken van de tweede wereldoorlog partijsecretaris voor de defensie-industrie in [REDACTED] was en zich als zodanig "volledig wijdde aan de belangrijke zaak van het voorzien van het leger met militair materieel en uitrusting". Ingaande op de huidige "complexe en gespannen internationale situatie" stelt hij dat "de Sovjet-Unie en de landen van de socialistische gemeenschap gedwongen zijn hun eigen defensief vermogen te versterken, hun strijdkrachten te verbeteren en ze in staat van hoge gevechtereedheid te houden. Maarschalk van de Sovjet-Unie L.I. Brezhnev, Algemeen Secretaris van het Centraal Comité van de CPSU, Voorzitter van het Presidium van de Opperste Sovjet van de Sovjet-Unie en Voorzitter van de Sovjet Defensie Raad, hecht zeer grote waarde aan deze vraagstukken". Vervolgens Minister van Defensie MSU [REDACTED] citerend:"..... Het defensieve vermogen van ons land, de macht van de Sovjet strijdkrachten en de naam van L.I. Brezhnev zijn onafscheidelijk met elkaar verbonden..... In zijn onvermoeibare activiteit bij het leiden van de partij en staat besteedt Leonid Ilich van dag-tot-dag aandacht aan vraagstukken van de militaire opbouw en draagt hij geweldig bij aan het versterken van het defensief vermogen van het land en de gevechtskracht van het Sovjet leger en vloot". Voorts gaat [REDACTED] in op Brezhnev's directe betrokkenheid bij de formulering van de Sovjet Militaire Doctrine, Strategie en Militaire Kunst in het algemeen. (B-2)(W)

Geheim

Commentaar: Hoewel de diverse hier aangehaalde uitlatingen gezien de context aangedikt zijn, onderstreept een en ander niettemin het feit dat Brezhnev's carrière in belangrijke mate met de defensie-industrie en strijdkrachten verbonden is. Ook Minister van Defensie [REDACTED] is uit de defensie-industrie afkomstig, terwijl de zogenaamde "[REDACTED] Clan" rond Brezhnev, die de meerderheid van het Politbureau vormt, eveneens nauw met de defensie-industrie verbonden is (geveest). Dit betekent niet dat deze groep leiders in zijn geheel als belangengroep voor de defensie-industrie optreedt, maar wel dat hun interpretatie van de nationale en wereldgebeurtenissen door hun ervaringen en bekendheid met de defensie/veiligheidssector beïnvloed wordt op een wijze die resulteert in het prevaleren van veiligheids-overwegingen in de besluitvorming. Tegelijkertijd onderstreept een en ander een doorslaggevende rol van de partijleiding bij besluiten inzake de defensie en defensie-industrie. Mogelijk slaan deze uitspraken (onbedoeld?) op Brezhnev's activiteiten als voorzitter van de USSR Defensie Raad, welks belangrijkste taak het is het zogenaamde "plan voor de Militaire opbouw" (Plan Voennoya Stroitel'stva Podgotovki Strany i Vooruzhennykh Sil k Voine) te formuleren. Ook het door [REDACTED] genoemde "monitoren" van de Sovjet militaire doctrine zou, uitgevoerd door de GS, onder direct toezicht van de Raad en i.h.b. de voorzitter (via diens secretariaat) plaatsvinden.

[REDACTED] d. Pacifisme in Sovjet-Unie

Eind februari 1982 is van de hand van de Chef van de Sovjet Generale Staf, MSU [REDACTED] een boekje verschenen met de titel "Altijd klaar voor de verdediging van het vaderland". Hierin keert hij zich onder meer tegen pacifistische denkbeelden onder de Russische jongeren. Hij stelt dat na twee generaties van vrede sommige jongeren geen idee hebben wat oorlog is omdat vrede voor hen een normale toestand is. Dit heeft er volgens [REDACTED] toe geleid dat enkelen hunner denken dat zij er persoonlijk niets voor behoeven te doen om de vrede te bestendigen en dat zij het nog altijd bestaande oorlogsgevaar onderschatten. Versterkte propaganda tegen dergelijke "zelfgenoegzaamheid en elementen van pacifisme" is daarom volgens [REDACTED] noodzakelijk.

(B-2)(W)

[REDACTED]

Commentaar: Alleen het feit al, dat [REDACTED] zich tegen pacifistische elementen keert is een aanwijzing dat kennelijk ook in de Sovjet-Unie problemen bestaan inzake de dienstplichtvervulling en de militaire inspanning in het algemeen. Gerelateerd aan uitspraken van vooraanstaande veiligheidsfunctionarissen in 1981 betreffende de ontvankelijkheid van vooral jongeren voor Westerse propaganda winnen [REDACTED] uitlatingen aan betekenis, omdat zij een groeiende zorg verraden. Een en ander suggereert dat de door de Sovjet-Unie op het Westen gerichte propagandacampagne tegen de verhoogde NAVO-inspanningen en in het bijzonder de TNF-modernisering ook in de Sovjet-Unie zelf enige weerklank heeft gevonden ten aanzien van de eigen Sovjet defensieinspanning. Daarnaast doet waarschijnlijk de officiële ideologie zich hier gelden, omdat vrede en socialisme onlosmakelijk met elkaar verbonden heten te zijn. Anderszins is niet uit te sluiten dat het gesignaleerde "pacifisme" mede verband houdt met het Sovjet optreden in Afghanistan, gelet op berichten uit de Sovjet-Unie die duiden op (plaatselijk) verzet tegen uitzending van dienstplichtigen naar Afghanistan.

Opgemerkt moet worden dat in ideologisch opzicht een begrip als antimilitarisme althans in de eigen als wetenschappelijk bestempelde zienswijze, geen negatieve klank heeft, omdat het tot het wezenskenmerk van het Marxisme- [REDACTED] behoort en de buitenlandse- en defensiepolitiek van de socialistische landen dit waarmerk ipso facto bezit. Het wordt dan ook gescheiden gehouden van het begrip pacifisme. Ter verduidelijking hiervan, zijn de paragrafen over antimilitarisme en pacifisme uit de Sovjet Militaire Encyclopedie als bijlage opgenomen.

Uit: Sovjet militaire encyclopedie; uitgeg. Moskou 1978; deel 6, blz 252.

Pacifisme (van het latijnse *pacificus* - vreedstichtend, van *pax* - vrede en *facio* - ik doe), antimilitaristische beweging, waarvan de aanhangers als belangrijkste middel ter voorkoming van oorlog de veroordeling van oorlog als amoreel verschijnsel beschouwen; het propageren van een wereldvrede. Het p. veroordeelt alle oorlogen en beschouwt deze als een absoluut kwaad. Verreweg het grootste gedeelte van de aanhangers van deze beweging ziet niet de werkelijke reden en het politieke en klassekarakter van oorlogen en kan daarom ook geen werkelijke methodes aangeven voor het voorkomen van oorlogen. P. als stroming, verbonden met de liberaal-bourgeoise ideologie, werd gesticht in de 30-er jaren van de 19e eeuw. In 1831 vond in Brussel het eerste congres van pacifisten plaats. Vervolgens waren er nog enkele congressen, waar voorstellen werden gedaan om oorlogen te verbieden. De pacifistische beweging nam grote vormen aan aan het einde van de 19e eeuw alsmede aan de vooravond van een tijdens de Eerste Wereldoorlog 1914-18. In die tijd drong het p. door in de rijen van de sociaal-democratische beweging en de bolsjewieken onder leiding van V.I. [REDACTED] richtten hun strijd hiertegen, omdat het p. in de bloeiperiode van de revolutie de massa's afleidde van een actieve strijd tegen het imperialisme en tegen de ware oorzaken van oorlogen. In de 20-er en 30-er jaren van de 20ste eeuw, met name tijdens de toenemende dreiging van de Tweede Wereldoorlog, vloeide het probleem om deze oorlog te voorkomen samen met de strijd tegen de fascistten, om welke reden vele democratisch gezinde vertegenwoordigers van het p. zich aansloten bij de anti-fascistische beweging, aan het hoofd waarvan de communisten stonden. Over het geheel genomen geraakte het p. echter in een ernstige crisis. Zowel tijdens de Eerste, alsook tijdens de Tweede Wereldoorlog speelde het p. een overwegend ongunstige rol: in het eerste geval leidde het de mensen af van de ware, revolutionaire methodes om een einde te maken aan de oorlog, in het tweede geval was het een storende factor bij het mobiliseren van krachten voor de strijd tegen het fascisme, ofschoon vele pacifisten gedurende de jaren van de Tweede Wereldoorlog actieve anti-fascisten waren.

Het verschijnen van massavernietigingswapens had het ontstaan van een brede beweging van aanhangers van de vrede ten gevolge, in welks ontwikkeling de arbeidersklasse en de vooraanstaande intelligentia een belangrijke rol spelen; tot deze beweging behoren ook vele pacifisten. Onder de moderne omstandigheden,

vanuit het gezichtspunt van een theoretische zienswijze op de oorlog, is het p. evenals vroeger onwetenschappelijk.

Het standpunt van de marxistisch-leninistische partij ten opzichte van het p. als ideologie en politieke beweging wordt bepaald door de objectieve rol hiervan in de strijd van progressieve en reactionaire krachten in de wereld. Zo keerden V.I. [REDACTED] en de bolsjewieken zich aan de vooravond van en tijdens de Eerste Wereldoorlog tegen het p. als geheel. [REDACTED] [REDACTED] veroordeelde de pacifistische abstracte propaganda van de vrede, die niet verbonden was met een anti-imperialistische strijd en beschouwde deze propaganda als "één van de vormen om de arbeidersklasse om de tuin te leiden ....". Na de overwinning van de Grote Socialistische Oktoberrevolutie in Rusland beschouwde [REDACTED] [REDACTED] het als noodzakelijk om het p. te gebruiken teneinde de positie van de Unierepublieken te versterken en imperialistische agressie te voorkomen.

Tegenwoordig, nu brede lagen van de bevolking van verschillende landen zich hebben aangesloten bij de strijd voor de vrede, streven de marxistisch-leninistische partijen in het besef van de ideologisch-theoretische zwakte en organisatie van het p. naar het verenigen in de strijd voor vrede, internationale veiligheid en het voorkomen van een nieuwe wereldoorlog van alle vredelievende, anti-imperialistische krachten, waaronder zich ook pacifisten bevinden, die er oprecht naar streven om onze planeet te behoeden voor een nieuw wereldconflict en zich aangesloten hebben bij de algemene beweging van aanhangers van de vrede. "Alle organisaties en partijen, - volgens het Programma van de CPSU, - die streven naar het voorkomen van oorlog, neutrale en pacifistische bewegingen, alsmede bourgeoise kringen, die opkomen voor de vrede en het normaliseren van de internationale betrekkingen, - zullen bij de SU begrip en steun vinden" (Programma van de CPSU. Moskou, 1977, blz 61).

Uit: Sovjet militaire encyclopedie, deel 1, blz 209-211.

ANTIMILITARISME

Door [REDACTED]

Antimilitarisme, (uit het Gr. anti - tegen en het Lat. militaris - militair), ideologie en politiek van staten, partijen en massaorganisaties, die strijden tegen de bewapeningswedloop, militair geweld, het onderdrukken van revolutionaire en bevrijdingsbewegingen, het voorbereiden en het ontketenen van veroveringsoorlogen, gevoerd door imperialistische staten. De rechtvaardiging en de progressiviteit van de doelen van het antimilitarisme liggen ten grondslag aan het reactionaire en volksvijandig karakter van het militarisme.

In de huidige tijd treedt het antimilitarisme in twee belangrijke vormen op: als internationale activiteit van de socialistische staten, van de communistische en arbeiderspartijen tegen de imperialistische agressie, de voorbereiding en het ontketenen van veroveringsoorlogen, en als een massabeweging van de arbeidersklasse en andere maatschappelijke bewegingen tegen het militarisme in de kapitalistische landen. Een bepaalde bijdrage aan de strijd tegen het militarisme leveren de ontwikkelingslanden. In de antimilitaristische beweging nemen verscheidene sociale krachten met verschillende ideologieën en politieken deel. Hiermee wordt het gelijktijdig bestaan van niet-wetenschappelijk, pacifistisch antimilitarisme met revolutionair, wetenschappelijk antimilitarisme verklaard (zie Pacifisme). Posities van aanhangers van het pacifisme kritiserend, werken communistische en arbeiderspartijen bovendien samen met verschillende pacifistisch ingestelde lagen van de bevolking en met pacifistische organisaties bij het oplossen van praktische vraagstukken van het voorkomen van imperialistische oorlogen.

Het wetenschappelijke, revolutionaire antimilitarisme verscheen op de historische arena samen met de oprichting van de arbeidersbeweging, die reeds in de periode van oprichting ervan, in de jaren 30-40 van de 19e eeuw, in de rij van de andere opgaven de strijd tegen het geweld van de heersende klassen instelde. Een alzijdige wetenschappelijke fundering van de opgaven en de middelen voor de strijd van het proletariaat en andere lagen van de arbeidersbevolking gaven de classici van het marxisme-1 [REDACTED]

De door [REDACTED] en [REDACTED] in 1864 gevormde Ie Internationale riep in het

Oprichtings Manifest de arbeiders van alle landen op tot strijd tegen de militaristische politiek van de bourgeoisie. In het hele werk van de Ie Internationale voerden [REDACTED] en [REDACTED] consequent een revolutionaire, antimilitaristische lijn in de vraagstukken van oorlog en vrede. De opgave van opstelling van een massale, antimilitaristische beweging met een bijzondere scherpte rees voor de arbeidersklasse en dier revolutionaire partijen in het tijdperk van het imperialisme. Aan het einde van de 19e en het begin van de 20e eeuw, toen de dreiging van een imperialistisch wereldoorlog boven het hoofd hing, bleek het pacifisme niet in staat om praktische acties voor het voorkomen ervan te organiseren. De hoofdoorzaak van het bankroet van het pacifistische antimilitarisme was de nationalistische en klassebeperkte ervan, de vijandigheid jegens de belangen van de arbeidersklasse en van alle werkende massa's. Een pacifistisch, niet werkzaam programma namen ook de leiders van de IIe Internationale aan, dat echter in het moeras van het sociale chauvinisme wegzakte aan het begin van de Eerste Wereldoorlog. Daarop kwam V.I. [REDACTED] aan het hoofd te staan van de antimilitaristische krachten in de rijen van de sociaal-democratische beweging. Dankzij zijn vasthoudendheid namen de congressen van de IIe Internationale te Stuttgart (1907) en Basel (1912) resoluties aan, die een actieve strijd eisten tegen de ontketening van een imperialistische wereldoorlog en - in geval van ontstaan ervan - revolutionaire strijdmethodes eisten voor de beëindiging ervan. De revolutionaire marxisten onder leiding van [REDACTED] brachten, als belangrijkste eis van het antimilitarisme in de jaren van de Eerste Wereldoorlog, de omverwerping van de imperialistische vijanden en de verandering van de imperialistische oorlog in een burgeroorlog naar voren. De belangrijkste principes van het wetenschappelijke, revolutionaire antimilitarisme zijn:

- a. de strijd tegen het militarisme - een deel van de algemene oorlog tegen het imperialisme en voor het socialisme;
- b. een internationale classesolidariteit van het proletariaat in de antimilitaristische strijd;
- c. buigzaamheid van de antimilitaristische tactiek, gebruik van methoden en middelen van strijd tegen het militarisme, het meest overeenkomend met de concrete situatie;

- d. een combinatie van een onverzoenlijke strijd tegen onrechtvaardige veroveringsoorlogen en ondersteuning van rechtvaardige oorlogen in de gehele wereld;
- e. de noodzaak van strijd niet alleen tegen het ontstaan van oorlogen of voor het zo snel mogelijk beëindigen van reeds begonnen oorlogen, maar ook voor het gebruiken van de ontstane oorlogscrisis voor het versnellen van de val van de bourgeoisie;
- f. het consequent in het dagelijks leven doorvoeren van de principes van vreedzame coëxistentie van de staten met verschillende maatschappelijke structuren. V.I. [redacted] toonde aan, dat het uiteindelijke doel van het consequente antimilitarisme zich verenigt met het algemene doel van de communistische beweging. "Ons doel is het bereiken van een algemene maatschappelijke socialistische organisatie, die .... elke exploitatie van de ene mens door de andere en van de ene staat door de andere verwijderend, onvermijdelijk elke mogelijkheid tot oorlog in het algemeen verwijdert" (Voll. verz. v. werk. 5e uitg. D. 32, blz. 78).

Na de Grote Socialistische Octoberrevolutie ondergingen de opgaven en de mogelijkheden van het antimilitarisme grondige veranderingen. "Op de internationale arena ontstond voor het eerst een staat, die een grote vredesleuze naar voren schoof en die nieuwe principes in de betrekkingen tussen de volken en landen realiseerde, zo wordt in het Programma van de CPSU benadrukt. De mensheid verkreeg een betrouwbare vesting in de strijd tegen veroveringsoorlogen en voor vrede en veiligheid van de volkeren" (Programma van de CPSU. M., 1971, blz 12.) Het antimilitarisme is nu nauwer verbonden met de verdediging van de USSR. Een grote rol in de strijd tegen het militarisme heeft de Komintern gespeeld. De belangrijkste besluiten en documenten van de IIIe Internationale (1919-43) voorzagen in effectieve maatregelen voor de strijd tegen het militarisme en het gevaar van de fascistische agressie.

In de jaren van de Tweede Wereldoorlog stelden de antimilitaristische krachten het doel om het fascistische blok te vernietigen en voorwaarden te scheppen, die een nieuwe wereldoorlog onmogelijk zouden maken. De overwinning van de anti-Hitler coalitie leidde, met de beslissende rol die de USSR daarin heeft gehad, tot grondige veranderingen in de na-oorlogse wereld; er ontwikkelde zich een nieuwe verhouding van de krachten op de internationale arena. De vernietiging van de aanvallende voorhoede van het wereldimperialisme - van de landen van het Hitler-blok en van imperialistisch Japan met hun ideologie

van militarisme en agressie - verzwakte aanzienlijk het imperialistische kamp. De natuur evenwel van het imperialisme veranderde niet. De imperialistische kringen van de VS werden de leidende kracht, die tegenover de revolutionaire bevrijdingsbewegingen en het socialisme stond. Het gevaar van het militarisme nam toe in verband met de verschijning van nucleaire wapens, die in zich een vroeger ongehoord gevaar voor de wereldcivilisatie schuil houden. Bovendien leidden de groei van de krachten van de landen van de socialistische gemeenschap, van de communistische en arbeiders wereldbeweging en de wijde verspreiding van de communistische ideologie tot een fantastische groei van de invloed van het wetenschappelijke antimilitarisme, tot versterking van de sociale basis ervan en tot toenadering met de verschillende algemeen democratische, antimilitaire tendenties. Er ontstond een eenheidsfront van het antimilitarisme bij de leidende rol ervan van de arbeidersklasse, van de marxistisch-leninistische partijen en van de ideologie ervan. Die vooruitgangen karakteriserend, merkte L.I. Brezhnev op: "De historische ervaring leert, dat het noodzakelijk is de eenheid van de breedste maatschappelijke krachten te versterken in de strijd voor de vrede. Het front van de vrede in onze dagen, dat zijn de landen van het socialisme, dat zijn de tien jonge nationale staten, dat zijn de communistische en socialistische partijen, en de talrijke progressieve maatschappelijke organisaties in de landen van het kapitaal. Brede volksmassa's in alle staten, waaronder ook in de belangrijkste imperialistische machten, streven naar vrede". (Volgens de leninistische koers. Uitspraken en artikelen. Deel 1.M., 1970, blz 153-154).

Heden heeft zich de grootste antimilitaristische massabeweging in de geschiedenis gevormd - de wereldbeweging van de voorstanders van de vrede. De kern, de leidende kracht ervan wordt gevormd door de internationale arbeidersklasse. Een belangrijke rol in de ontwikkeling van die beweging spelen de periodieke (vanaf 1949 begonnen) wereldcongressen van de voorstanders van de vrede. Met de beweging van de voorstanders van de vrede zijn veel internationale democratische bewegingen verbonden. Een grote betekenis in de mobilisatie van de wereldgemeenschap voor de strijd voor vermindering van de internationale spanning en het hechter maken van de zaak van de vrede, heeft het in Moskou plaatsgevonden Wereldcongres van de vredelievende krachten (1973) gehad.

Een belangrijke rol in de antimilitaristische beweging hebben de besluiten van de internationale vergaderingen van de communistische en arbeiderspartijen gespeeld (1957, 1960, 1969). In het slotdocument van de Vergadering van de

communistiche en arbeiderspartijen uit 1969 wordt aangetoond, dat heden "de strijd tegen het oorlogsgevaar, tegen het gevaar van een thermo-nucleaire wereldoorlog, die de volkeren met massale vernietiging blijft bedreigen, en de strijd voor vrede in de hele wereld als voorheen, een hoofdschakel van de verenigde acties van de anti-imperialistische krachten blijven.

Met de verenigde inspanningen van de socialistische landen, van de internationale arbeidersklasse, van de nationale bevrijdingsbewegingen, van alle vredelievende staten, van maatschappelijke organisaties en van massa bewegingen kan een wereldoorlog worden voorkomen" (De Internationale Vergadering van Communistische en Arbeiderspartijen.

Documenten en materialen. Moskou, 5-17 juni 1969. M., 1969, blz 316).

De strijd tegen het militarisme en voor ontwapening is een onvervreemdbaar bestanddeel van de buitenlands politieke activiteit van de CPSU en van de Sovjet staat. Die koers komt duidelijk tot uitdrukking in het Vredesprogramma zoals uitgewerkt door het 24e Congres van de CPSU. Het door de socialistische broederlanden en door de vreedzame krachten van de planeet ondersteunde Vredesprogramma heeft concrete en aanzienlijke resultaten opgeleverd in de strijd tegen het militarisme en voor de mislukking van de agressieve plannen van de imperialistische kringen. Voor het eerst in de geschiedenis hebben de leidende figuren van de leidende imperialistische machten officieel de principes van vreedzame coëxistentie erkend en hebben hun handtekening geplaatst onder documenten over het niet gebruiken van geweld. Evenwel, afgezien van de grote successen in de strijd tegen het militarisme en tegen oorlogen, mag het militaire gevaar, gevormd door het imperialisme, niet worden onderschat. Een verdere versterking van de economische, politieke en defensieve kracht van de landen van de socialistische gemeenschap, het perfectioneren van hun strijdkrachten, en de organisatie van een collectief verweer tegen agressors en militaristen - dat is de waarborg voor nieuwe successen en overwinningen van de zaak van de vrede en het socialisme. De objectieve wetmatigheden van de maatschappelijke ontwikkeling zullen uiteindelijk leiden tot de triomf van de ideeën van vrede, democratie en socialisme, en tot het noodlot van het kapitalisme en diens voortbrengsel - het militarisme.

2. DDRVredesbeweging

Uit de DDR komen in toenemende mate berichten die er op duiden dat de Westeuropese vredesbeweging ook in dat land weerklank vindt. Hierbij speelt de Evangelische Kerk een belangrijke rol, hoewel zij afgeraden heeft het zogenaamde "Berlijnse Appèl voor vrede zonder wapens" te ondertekenen. Dit door zo'n 200 DDR-burgers ondertekende Appèl, dat oproept tot terugtrekking van alle buitenlandse troepen van Duits grondgebied en verwijdering van alle kernwapens uit Europa, was een initiatief van dominee [REDACTED] die in verband hiermede 2 dagen werd vastgehouden. Zijn vrijlating zou mede te danken zijn aan druk van de kerk, die echter mede hierdoor onder druk is komen te staan. Belangwekkender lijken echter acties onder jongeren, in het bijzonder het dragen van stickers die het door de Sovjet-Unie aan de Verenigde Naties geschonken symbolische beeld, van het omsmeden van zwaarden tot ploegscharen, uitbeelden en tegen elke bewapening gericht zijn. Het dragen hiervan is nu op scholen verboden. Ook hebben medio februari enige duizenden jongeren in Dresden spontaan, dat wil zeggen niet onder leiding van de partij of haar jeugdorganisatie FDJ, gedemonstreerd voor vrede en ontwapening. Van officiële zijde wordt de vredesbeweging in het Westen toegejuicht, maar wordt gesteld dat de socialistische landen een dergelijke beweging niet nodig hebben omdat van hen geen bedreiging zou uitgaan. In de officiële ideologie vormt de gehele Oostduitse gemeenschap, evenals de gemeenschappen in de overige socialistische landen, één grote vredesbeweging. Tegelijkertijd wordt gesteld dat "vrede bewapend moet zijn" om de (socialistische) verworvenheden veilig te stellen. In deze opvatting vormt het Oostduitse volksleger, de NVA, de kern van een ware vredesbeweging. (B-2)(W/G/R)

Commentaar: Door de gebeurtenissen in de DDR wordt de indruk gewekt dat dat land zich door zijn eigen politiek op het vlak van de ontspanning en ontwapening in problemen verstrikt ten opzichte van (een deel van) de eigen bevolking. Daarbij speelt waarschijnlijk een belangrijke rol dat de DDR méér dan de overige WP-landen door de westerse en i.h.b. Westduiste media bereikt wordt. Een nieuw element lijkt nu te zijn dat in de Oostduitse vredesbeweging een anti-Sovjet element opduikt.

Enerzijds gebeurt dit in de vorm van de stickersactie die indirect de hypocrisie van de Sovjet ontwapeningspolitiek aan de orde stelt, anderzijds in de vorm van de mede tegen de Sovjet-Unie gerichte eis tot terugtrekking van alle buitenlandse troepen van het Duitse grondgebied.

Bij dit alles is voorts niet onbelangrijk de rol die de DDR met de Sovjet-Unie speelt bij pogingen in het Westen verdeeldheid te zaaien tussen de Verenigde Staten enerzijds en de Westeuropese NAVO-landen anderzijds. Hierbij proberen de Sovjet-Unie en de DDR in het bijzonder, in te spelen op de Duitse Bondsrepubliek, getuige onder meer het communiqué dat gepubliceerd werd na afloop van het bezoek van de Sovjet Minister van Buitenlandse Zaken [REDACTED] aan de DDR op 27 en 28 januari. Curieus was hierbij dat naast de Sovjet ambassadeur in de DDR, [REDACTED], onder meer de Sovjet ambassadeur in de Verenigde Staten, [REDACTED], aan de besprekingen deelnam. Deze ongebruikelijke gang van zaken duidt erop dat de Sovjet-Amerikaanse betrekkingen aan de orde zijn geweest op een wijze die afwijkt van wat normaal is.

In het licht van de Amerikaans-Westduitse tegenstellingen inzake onder meer de kwestie-Polen, is het niet uit te sluiten dat de Bondrepubliek nog meer dan voorheen in de westpolitiek van de Sovjet-Unie en de DDR een centraal doelwit zal zijn.

Hoofdstuk B: Economie

1. Sovjet-Unie

Opmerkelijke ontwikkelingen in de harde valuta-positie

De afgelopen tijd is de al langer te onderkennen tendens van een toenemende Sovjet-behoefte aan harde valuta liquide middelen opvallend duidelijk naar voren gekomen. Daarmee verband houdend viel voorts het in januari aan Japanse ondernemingen gedane verzoek op tot uitstel van betaling voor de levering van met name staal- en textielprodukten.

Ook bestaat nog onzekerheid over door de SU al drie tot vier maanden geleden aangevraagde kredieten in het Westen, waartegenover in februari enkele krediettoezeggingen stonden ondanks de discussie in het Westen over sancties tegen de SU (en Polen) als gevolg van de ontwikkeling in laatstgenoemd land.

Om in de behoefte aan harde valuta te voorzien heeft de SU de afgelopen tijd in kennelijk versneld tempo diamanten en hout verkocht.

Sterk opvallend waren voorts de verkopen van goud en olie (op de "spot-market" te Rotterdam), vooral omdat de SU hier bereid bleek met lagere prijzen dan gewoonlijk genoeg te nemen. Ten aanzien van goud is de bestaande samenwerking met Zuid-Afrika versterkt. Dat laatste land zou momenteel veel goud van de SU kopen om zoveel mogelijk de goudprijs op peil te houden. Naar verluidt zou dit voor het gehele jaar 1982 zijn overeengekomen tussen beide landen. Een en ander wordt in de hand gewerkt doordat ook Zuid-Afrika met economische problemen wordt geconfronteerd en minder dan voorheen een deel van de goudproductie in reserve kan houden om de prijs op peil te houden. Gecoördineerde actie dient ertoe om de onvermijdelijke prijsval zoveel mogelijk te beperken.

In dit kader past tevens dat de SU sinds begin 1981 bezig is geweest om haar tegoeden bij westelijke banken te verminderen. Het zou daarbij om een bedrag gaan van vier à vijf miljard dollar. Een en ander moet gezien worden tegen de achtergrond van de sterke verslechtering van de Sovjet handelsbalans met het Westen. Ook ligt een relatie met de financieel kostbare hulpverlening aan Polen voor de hand. De netto-schuldenlast van de SU is door dit alles in 1981 ten opzichte van 1980 aanzienlijk toegenomen. Van die schulden is bovendien in 1981 het aandeel van de leningen met een korte looptijd toegenomen, hoewel niet vastgesteld kan worden of het hier een spectaculaire toename betreft.

Naast de hierboven geschetste, sterk met de noodzakelijke graan- en andere voedingsmiddelen-import samenhangende problemen in de handelsbalans met het Westen, kunnen deze stappen verder zijn ingegeven door de schuldenlast van een aantal NSWP-landen, het mogelijke vooruitzicht op scherpere westelijke sancties als reactie op de gebeurtenissen in Polen, en de hoge lasten die voortvloeien uit de economische steun aan landen als Cuba, Vietnam en Afghanistan.

De Sovjet energie- en grondstoffenreserves staan er vooralsnog borg voor dat - economisch gezien - de solvabiliteit van de SU vooreerst nog niet in twijfel hoeft te worden getrokken. Een serie verdere misoogsten alsmede het voortbestaan van structurele problemen in de Sovjet industrie zouden hieromtrent in de toekomst twijfels kunnen doen ontstaan.

Mochten meer politiek-economisch getinte overwegingen de belangrijkste verklaringsgrond vormen voor de directe behoefte aan harde valuta, dan is hieraan niet alleen een korte termijn-aspect te onderkennen (in verband met westelijke sancties door "Polen"), maar mogelijk ook een optie voor de op langere termijn te voeren economische strategie in CEMA-verband; dat laatste op grond van de door "Polen" verder geaccentueerde onzekerheden over de toekomst van de handel met het Westen en Japan. Uitspraken van diverse zijden in Oost-Europa die het aloude autarkie-thema binnen de CEMA betreffen, kunnen hierop duiden. In dit verband is het nuttig nog eens op de wellicht te zeer onderbelichte uitspraak van wijlen Sovjet premier [REDACTED] op de 34e CEMA Raadsvergadering in juni 1980 te wijzen, naar aanleiding van de westelijke economische maatregelen tegen de SU na de Sovjet inval in Afghanistan; de toenmalige Sovjet-leider meende toen in zijn toespraak dat de noodzakelijke conclusies moesten worden getrokken uit de ontstane situatie voor de binnenlandse planning en de toekomstige oriëntatie van de buitenlandse handel van de CEMA-lidstaten.

eim

Hoofdstuk C: Militair1. Activiteiten Landstrijdkrachtena. Warschaupakt

De oefen-/opleidingsactiviteit bij de Warschaupakt landstrijdkrachten in Centraal-Europa was gedurende de verslagperiode over het algemeen slechts gering, enkele malen tenderend naar levendig. Dit beeld was niet overeenkomstig dezelfde periode in 1981 toen de activiteiten als levendig tot intensief werden beoordeeld.

Op 23 februari werd in de Sovjet-Unie en bij de Sovjet Groepen van Strijdkrachten de "Dag van de Strijdkrachten" gevierd. Een week later, 1 maart, werd in de DDR voor de NVA de "Dag van de Strijdkrachten" gevierd. De week gelegen tussen deze beide dagen wordt in de DDR de "Week van de Wapenbroederschap" genoemd, waarin tussen GSVG en NVA onder meer sportontmoetingen en culturele bijeenkomsten plaatsvinden. Van 31 januari tot 6 februari vond bij 5 Lr/NVA de commandostafoefening "ZYKLON 82" plaats, met beperkte troependeelname.

Van 14 tot 19 februari werd bij 3 Lr/NVA de commandostafoefening "YUG-82" gehouden die, hoewel geringer in omvang, wel overeenkomst met "ZYKLON 82" vertoonde.

Ook in voorgaande jaren werden bij de NVA commandostafoefeningen gehouden onder de naam ZYKLON bij 5 Lr en YUG bij 3 Lr.

Tegen het einde van de verslagperiode werden enkele meldingen ontvangen volgens welke er in maart een multinationale WP-oefening zou worden gehouden, mogelijk in Polen.

Aan die oefening zou worden deelgenomen door Sovjet, Poolse, Oostduitse en Tsjechoslowaakse strijdkrachten. De indruk bestond dat de oefening ongeveer hetzelfde karakter zou kunnen hebben als de multinationale WP-oefening SOYUZ 81, die medio maart 81 begon.

De aankondiging daarvan werd gedaan op 10 maart '81 en voldeed niet aan de richtlijnen gesteld in de CBM's (zie MO 3/81 van maart 1981). Bij het afsluiten van dit overzicht werd nog geen officiële aankondiging ontvangen van een aanstaande WP-oefening. Tegen het eind van de verslagperiode werd voor het eerst sedert medio 1981 weer enige oefen-/opleidingsactiviteit waargenomen bij de Poolse strijdkrachten. In het bijzonder was dit waarneembaar in het MD-Pommeren. Het totaal aan oefen-/opleidingsactiviteiten bleef evenwel ver achter bij hetgeen als normaal kan worden bestempeld.

DEEL II: MIDDEN-OOSTEN/AFRIKA1. LibanonUitbreiding UNIFIL en interne situatie

Het VN-besluit tot versterking van UNIFIL, de geweldadige confrontaties van AMAL met links-Libanese facties en Palestijnen in west-Beiroet en van de twee laatstgenoemden met het ADF in Tripoli, vormden de belangrijkste gebeurtenissen in de afgelopen weken in Libanon, afgezien van de voortdurende overlegsituatie tussen de Libanese regering, de verschillende Libanese groeperingen en het inter-Arabische "Follow-up Comité" ter besteding van de, relatief vreedzame, status quo in geheel Libanon. Vermeldenswaard in dit verband is ook dat de speciale afgezant van president Reagan, [REDACTED] zijn bemiddelingsmissie in Libanon heeft hervat.

Midden februari werd bekend dat de secretaris-generaal van de VN, [REDACTED] het verzoek steunde van de Regering-Sarkis aan de VN om uitbreiding van de sterkte van UNIFIL (van 6.000 tot 7.000) op basis van Veiligheidsraad resolutie 425 (maart 1978).

Het plan als zodanig vormde een vervolg op de verlenging van het UNIFIL-mandaat (18 december, 1981).

De PLO en het MNL verklaarden zich akkoord op voorwaarde dat UNIFIL haar taak en bevoegdheid zou uitbreiden tot de Libanees-Israëliische grens, wat eliminering van [REDACTED] enclave van de Vrije Republiek Libanon zou betekenen. In een resolutie identiek aan resolutie 425 sprak de Veiligheidsraad zich op 26 februari uit voor uitbreiding van de VN-macht in zuid-Libanon (alleen de SU en Polen onthielden zich van stemming).

Commentaar: De continue dreiging van een hernieuwde, grootschalige Israëliische militaire actie tegen de PLO-presentie in zuid-Libanon heeft ongetwijfeld mede ten grondslag gelegen aan de aanvaarding van het Libanese verzoek tot uitbreiding van UNIFIL door de Veiligheidsraad. De recente opbouw van het IDF in noord-Israel (6-7 brigades in plaats van 2-3 brigades), dreigende uitlatingen van Minister van Defensie [REDACTED] en [REDACTED] met betrekking tot de militaire versterking van de PLO en het

herstel, door de Libanese regering en de PLO, van de bruggen over de Litani en Zaharani (door het IDF vernietigd in juli vorig jaar) en de ontmoeting tussen [REDACTED] en de Libanese Falangisten-leider [REDACTED], waarvan sprake zou zijn geweest, lijken de mogelijkheid van een Israëlische invasie niet uit te sluiten. Naast overwegingen van overbelasting en onderbezetting van UNIFIL wordt impliciet een eventuele Israëlische actie ook als belangrijkste motief voor het recente besluit van de Veiligheidsraad gezien.

Uitbreiding van de UNIFIL-taak wordt dan ook gerelateerd aan het bestaan van een doorgang met een breedte van ca acht kilometer tussen twee VN-zones, die zeer geschikt is voor een IDF-doortocht vanuit het Israëlische plaatsje Metullah.

De aanleg door de Israëliërs van een weg van Marjayun, gesitueerd in de corridor, naar de Litani rivier, kan een aanwijzing of een demonstratie vormen voor Israëlische betrokkenheid ten aanzien van dit gebied, van waaruit het PLO bolwerk Château Beaufort kan worden genaderd.

Andere ontplooiing van UNIFIL is moeilijk voorstelbaar. De Palestijnen zullen zeker niet bereid zijn concessies te doen in hun enclave ("Fatah-land", met Nabatiya als belangrijkste steunpunt) zolang er geen vooruitzicht is op ontruiming van [REDACTED] gebied.

In de wetenschap dat Israël heeft laten weten niet met UNIFIL-uitbreiding akkoord te kunnen gaan indien de status quo zou worden gewijzigd (bedoeld wordt in de eerste plaats de situatie aan haar noordgrens) moet nog worden bezien welke militair-practische optie de VN anders heeft dan het sluiten van de corridor, die zij lijkt te beogen.

De politieke dimensie van VN-zijde in het geheel is duidelijk gericht op stabilisering van de situatie in zuidelijk Libanon, wat uiteindelijk ten goede zou moeten komen aan het herstel van de centrale Libanese autoriteit. Het opteren voor vestiging van een VN-presentie in het gebied rond Marjayun heeft op

dit moment bovenal een symbolische betekenis richting Jeruzalem.

De intern-Libanese gewelddadigheden in zuid-west Beiroet en zuidelijk Libanon tussen AMAL, links-Libanese groeperingen en de PLO zijn reeds lang gebaseerd op ideologische rivaliteit tussen AMAL en andere groeperingen van het MNL, en vormen niet, zoals recente persberichten hierover suggereerden, een recent verschijnsel.

AMAL is een groeiende beweging die haar toenemende machtsbasis baseert op de vluchtelingen uit het Libanese zuiden, met name het sji'itische, agrarische proletariaat (om deze aanhang strijdt AMAL met haar belangrijkste opponent, de Organisatie van de Communistische Actie onder leiding van [REDACTED] [REDACTED])

De recente strijd tussen AMAL en links-Libanese facties concentreerde zich op de controle over de dorpen in het zuiden.

De constante militaire opbouw van de Palestijnen en links-Libanezen en hun penetratie in de zuidelijke, sji'itische bolwerken wordt door AMAL als bedreigend voor haar autoriteit ervaren. Op instigatie van Syrië en door betrokkenheid van Arafat werd een wapenstilstand tussen de strijdende partijen bereikt. Dit, met het oog op de (strategische) waarde van zuidelijk Libanon voor "realisering van zelfbeschikking in Palestina" voor de Palestijnen.

De gewelddadigheden, eind februari, tussen het ADF, Palestijnen en links-Libanezen in Tripoli (de tweede stad van Libanon met een bevolkingsaantal van ca 400.000) had, naar het schijnt, te maken met de fundamentalistisch-islamitisch geïnspireerde Soennitische onlusten in Syrië.

De presentie van de, in meerderheid Alawitische, Syrische ADF-eenheden (met name de "Saraya al-Difa'" van Rifa'at Assad) in Tripoli lijkt naar alle waarschijnlijkheid door de licht ontvlambare Palestijnen en links-Libanezen als een uitdaging te zijn opgevat.

Langzamerhand onstaat de indruk dat de locale en regionale strijd in Libanon niet meer gaat om problemen uit de periode van de Libanese burgeroorlog (1975-76).

Momenteel domineert rivaliteit en strijd binnen het "progressieve" front, tussen Sji'ieten en Soennieten en pro-Irak (Ba'ath-) tegen pro-Syrië (Ba'ath-) facties. Ook de inter-Arabische politieke malaise heeft een negatieve invloed op de pacificatie-politiek ten aanzien van Libanon. De te verwachten toenemende Syrische druk op de intern-Libanese politieke situatie daarbij gevoegd, met het vooruitzicht op de presidentsverkiezingen komende zomer, doet een vorm van consensus ver weg lijken.

2. Syrië

a. Interne onrust

De recente gebeurtenissen in Hama hebben wederom de aandacht gevestigd op de bijna-staat van burgeroorlog waarin het regime-Assad sedert het midden van de jaren zeventig verkeert met de militant radicale ondergrondse oppositie, waarbij de zogeheten Moslem Broederschaporganisatie op de voorgrond treedt.

Daarbij lijkt ook oppositie vanuit Hafez al-Assad's secte der Alawieten manifester te worden.

b. Oppositie (politiek, religieus-etnisch)

De huidige oppositie tegen het regime-Assad is voornamelijk bepaald binnen legerkringen en onder de Soennitische meerderheid van de bevolking. Wat de fundamentalistisch-islamitische reactie betreft lijkt de veronderstelling gerechtvaardigd dat deze zowel binnen de strijdkrachten als ook onder de bevolking wordt aangetroffen.

Berichten over de activiteiten van illegale facties in het leger en stedelijke opstanden dateren van het midden van de jaren-zeventig en worden met regelmaat gekarakteriseerd als pogingen tot coups en religieus-etnisch geïnspireerde aanslagen en revoltes tegen het bewind.

Assad's positie werd voor de eerste maal ernstig bedreigd in 1976 na de Syrische interventie in Libanon. De Syriërs raakten verwickeld in een militaire confrontatie met Palestijnse commando's en links-Libanese milities (allen Soennieten) wat een negatieve invloed had op Assad's regime in Damascus. Een reeks van politieke aanslagen op Ba'ath-politieke leiders en officieren van Alawitische origine vond plaats in Syrië. Niet duidelijk is of dit (a) het gevolg was van de intern-Syrische oppositie tegen interventie in Libanon, (b) sectarische verdeeldheid over de macht van de Alawieten, (c) rivaliteit met de Iraakse Ba'ath, of (d) oppositie van Alawitische zijde.

Een feit is dat in die periode voor de eerste maal de gevaarlijkste oppositie juist uitging van officieren met een Alawitische achtergrond, naast de alom aanwezige oppositie van Soennitische officieren.

Berichten over een coupoging, in december 1981, binnen de strijdkrachten en de terechtstelling van enkele tientallen (niet Alawitische) luchtmachtofficieren vormen hiervoor de meest recente aanwijzing. Naar verluidt was de Soennitische generaal-majoor [REDACTED] [REDACTED] voormalig hoofd van de Nationale Veiligheidsraad, oud Minister van Defensie en Commandant van de Luchtmacht hierbij betrokken. De vermeende executie van [REDACTED] is overigens ontkend door Damascus. Tevens werd bekend gemaakt dat [REDACTED] midden februari, de verbannen Egyptische generaal [REDACTED] in Damascus ontving. Voorts zou zich onder de gearresteerde hoge officieren ook brigade-generaal [REDACTED] [REDACTED] Chef Operatiën van de Syrische GS, bevinden.

Oppositie van de zijde van het "islamitische front", waarvan de zogeheten Moslem Broederschap de belangrijkste opponent heet te zijn, heeft een massaler karakter.

De Syrische Moslem Broederschap is feitelijk een verzameling van min of meer onderling verbonden orthodox-islamitische groeperingen (ook wel aangeduid als de pan-Arabische "Ikhwan"-beweging) in oppositie tegen Assad uit naam van de Soennitische meerderheid van de bevolking. Van een ideologisch kader waarbinnen, soms spectaculaire, acties plaatsvinden is niet meer bekend dan dat men strijdt voor een "terugkeer" naar strengere fundamentalistisch-islamitische opvattingen op alle terreinen van de (Syrische) samenleving.

Geageerd wordt tegen de "afvallige" (sji'itische) sectarische heerschappij van de Alawieten, corruptie, het verbond van Damascus met de "goddeloze" communisten in Moskou (die immers de moslemstaat Afghanistan bezetten) en de aflatende actie van Assad tegen Israël als de "zionistische vijand van elke Arabier".

De eerste omvangrijke daad van verzet tegen Assad c.s. van de zijde van de fundamentalisten - mogelijk door leden van de Moslem Broederschap - vond plaats met de aanslag op de artillerieschool, in juni 1979, in Aleppo, toen naar schatting zestig cadetten om het leven werden gebracht. In dat zelfde jaar vonden periodiek aanslagen en onlusten plaats voornamelijk in de vrij gemakkelijk te isoleren steden Homs, Hama en Aleppo, bolwerken van Soennieten en in mindere mate van Druzen en christenen.

In februari zijn in Hama (ca 300.000 inwoners) zware gevechten gevoerd tussen regeringstroepen en het gewapend verzet van fundamentalistische zijde. Afgrendeling van de stad, grootscheepse aanvoer van reguliere eenheden en van "Special Forces" (naar verluidt: 2 brigades, tezamen 5.000 - 8.000 man) en het inzetten van tanks, artillerie (gevechts-) helicopters en berichten over de totale vernietiging van de wijk Hadhir tonen aan dat de strijd hevig is geweest.

Aanwijzingen dat in de havenstad Lattakia (het centrum van het gebied waar traditioneel de Alawieten het sterkst zijn geconcentreerd) eveneens onlusten plaats zouden hebben gevonden kunnen dienen als bevestiging voor het gegeven dat Assad's clan ook wordt geconfronteerd met Alawitische oppositie.

Commentaar: Met name de ontwikkeling sinds eind 1979 - begin 1980 heeft aangetoond dat het naar Syrische maatstaven lang aan de macht zijnde regime-Assad nog altijd de sterke politieke wil ten toon spreidt aan de macht te willen blijven. Dit wordt vergemakkelijkt omdat de gehele verkeersinfrastructuur goed valt te controleren hetgeen het regime tot snel reageren op onlusten in staat stelt. Tot eind 1980 - begin 1981 kon nog worden gesteld dat het regime belangrijke groepen Soennieten (economisch) redelijk tevreden kon stellen zodat de Moslem Broederschap daarop geen grip kon krijgen. Dat gold vooral aanzienlijke delen van de boerenbevolking, die volgens aankondiging, in 1980, in een militie georganiseerd zouden worden (deze zogenoemde "Volksmilitie" zou op dit moment hooguit 10.000 man tellen).

De jongste gebeurtenissen lijken niet alleen aan te tonen dat van de vele malen verkondigde definitieve overwinning op het verzet geen sprake lijkt te zijn, maar roepen vooral de vraag op of het regime-Assad sinds 1980 bezig is de steun van belangrijke maatschappelijke groeperingen te verliezen en daarom steeds zijn toevlucht moet nemen tot draconische maatregelen.

Daar komt bij dat het regime zich kennelijk niet verzekerd weet van de loyaliteit van de reguliere strijdkrachten. Onzeker is of een wijziging in Assad's binnenlandse politiek de angel uit het verzet kan halen. Verdere openingen naar de Soennitische meerderheid (momenteel premier ██████████, Mindef genmaj ██████████ en CGS genmaj ██████████ als Soennieten binnen de machtselite vertegenwoordigd) en andere religieuze en etnische minderheden (Druzen, Isma'ilieten, Christenen) zouden de machtsbasis van het regime kunnen verbreden.

Wellicht zijn de omstandigheden en voorwaarden hiervoor niet meer aanwezig, zeker indien de fundamentalistisch - islamitische overtuiging in het land aan kracht en omvang zou toenemen. Deze laatste factor lijkt niet alleen aan kracht te winnen in Syrië, maar ook in andere Arabische landen en onder de Palestijnen op de West Bank.

Dit kan regionaal en internationaal op de middellange termijn tot aanzienlijke consequenties leiden.

3. Marokko/West-Sahara

De ontwikkelingen met betrekking tot de Westsaharaanse kwestie is in de afgelopen maand hoofdzakelijk bepaald geweest door het verloop van de OAE-ministersconferentie in Addis Abeba, eind februari.

In haar strijd om erkenning en het ijveren voor een autonome Saharaanse staat in de westelijke Sahara boekte de Saharaanse Arabische Democratische Republiek (RASD), uitgeroepen door het Frente Polisario in 1976, in haar toelating als 51e lidstaat tot de OAE een belangrijk diplomatiek-politiek succes. Dit ondanks een boycot van 19 Afrikaanse staten (waaronder Senegal, Ivoorkust, Guinee Zaire, Kameroen, de Centraal Afrikaanse Republiek, Soedan, Gabon, Somalië, Opper Volta, Liberia en Marokko zelf). Vooraf had een drietal in Nairobi gehouden bemiddelingsbijeenkomsten door een speciale commissie van zeven OAE-landen begin februari een akkoord tot gevolg over een tijdsschema voor een af te kondigen bestand en een te houden referendum in de westelijke Sahara. Noch Marokko, noch het RASD hebben de OAE voorstellen aanvaard.

De furieuze reactie van [REDACTED] van Marokko naar aanleiding van genoemde ontwikkelingen mag aangeven dat feitelijk, politiek bezien een oplossing van de Westsaharaanse kwestie nauwelijks dichterbij is gekomen.

Commentaar: De zaak van het OAE-lidmaatschap voor het RASD speelt al sedert het uitroepen van de Saharaanse republiek. Sedert enkele jaren erkent een meerderheid van 26 lidstaten van de OAE (vereist voor toelating van een nieuwe lidstaat) het RASD. Marokko is er tot het voor kort in geslaagd toelating tegen te houden op grond van het argument dat het RASD geen staat is. Om die reden werd het RASD-verzoek tot toelating een procedurele kwestie die een tweederde meerderheid vereiste, hetgeen nu is bereikt. Ondanks de toelating en een eerdere Marokkaanse akkoordverklaring inzake een te houden referendum in de West-Sahara wordt de zogeheten RASD niet als onderhandelingspartner erkend; [REDACTED] accepteert tot nu toe alleen Mauritanië en Algerije wat dit aangaat.

Een regeling van het conflict door toepassing van het akkoord, opgesteld door de speciale OAE-commissie, blijft voorlopig onmogelijk zolang Marokko direct overleg met het Frente Polisario afwijst. Er wordt voorzichtig gedacht aan een "commissaris" die een "intern bestuur" zou moeten uitoefenen en bovendien alle bevoegdheden krijgt ter uitvoering van het langgedachte referendum; de genoemde instantie moet echter de Westsaharaanse infrastructuur - dat wil zeggen de Marokkaanse - vooralsnog onverlet laten.

Bovendien is er het probleem van de kieslijsten en de historische onduidelijkheid betreffende het aantal autochtone Saharawi's in de regio.

Zolang deze problematiek onontwarbaar is en direct overleg op grond van welke vorm van (wederzijdse) erkenning dan ook uitblijft, zal de militaire confrontatie voortduren.

Bezoeken van een Amerikaanse militaire missie, van de ministers █████ en Weinberger aan █████ en aankondiging van levering van militair materieel (zie vorige maandoverzichten), zijn ongetwijfeld gebaseerd op de Saoedische financiële steun aan █████ (naar schatting \$ 1 miljard per jaar).

Kennelijke tegenprestatie is een Saoedisch-Marokkaans akkoord, dat voorziet in Marokkaanse trainingsfaciliteiten voor Saoedische veiligheidstroepen ter aanvulling op de presentie van Marokkaanse militaire eenheden in de VAE. █████ II verleent kennelijk zijn "militaire oplossing" van de Westsaharaanse kwestie dan ook prioriteit. Een en ander is gekoppeld aan de Amerikaanse politiek, gericht tegen het Libische "destabiliserende offensief" in de Maghreb-regio.

De succesrijke Frente Polisario-aanval op de militaire basis Guelta Zemmour in oktober 1981, het verlaten van het versterkte garnizoen Bir Enzaran door het FAR een maand later, wat leidde tot concentratie van de Marokkaanse troepenmacht in de noordwestelijke sector van het betreffende gebied

(van de zogenoemde "nuttige driehoek") èn de verbetering van de militaire uitrusting van het Frente Polisario (onder andere zou SA-6 zijn verstrekt en/of beheerd door Libië en sedert kort waarschijnlijk ook BM-21 meervoudige raketwerpers) kan veelbetekenend worden genoemd in dit verband.

In ieder geval is de constatering van een politieke impasse en een verslechterde militaire positie voor [REDACTED] II op zijn plaats. Dit gevoegd bij de desastreuze sociaal-economische situatie in Marokko lijkt aan te geven dat de VS (en enkele gematigde Arabische landen) mogelijk in toenemende mate betrokken kunnen raken, hetgeen een meer gerichte reactie van de zijde van de radicale Arabische landen tot gevolg kan hebben.

4. ZambiaToename van de Sovjet- en DDR-presentie

Zambia vertoont het beeld van een sterke toename van zowel Sovjet-Russische als Oostduitse militaire en politieke invloed. Het land is momenteel bezig de SU voor een bedrag van meer dan 12 miljoen dollar van cobalt te voorzien (ongeveer 500 ton) ter mindering van een schuld van \$ 200 miljoen die het als gevolg van een wapenleveringsovereenkomst in 1979 had laten oplopen. Deze afbetalingsregeling, een versoepeling van het destijds gevestigde beding dat voldoening van de schuld diende te geschieden door middel van betaling in harde valuta, zou het resultaat zijn van de bemiddeling van prominente, pro-Sovjet georiënteerde personages in de Zambiaanse regering.

Tot deze sleutelfiguren behoort onder meer de voormalig Minister (nu staatssecretaris) van Defensie, [REDACTED]

Zambia's economie staat momenteel onder zware druk van een negatieve buitenlandse betalingsbalans, ten gevolge van sterk gedaalde prijzen van cobalt en koper.

Onder de voorwaarden van de genoemde wapentransactie van 1979 ontving Lusaka onder meer reeds een squadron MIG-21 FISHBEDS, bijbehorende AS-systemen, MI-8 helicopters, SA-3 GOA en SA-7 GRAIL reketten met bijbehorende radaruitrusting, luchtafweergeschut, veldartillerie, pantservoertuigen, zware machinegeweren en militaire transportvoertuigen.

Eerdere overeenkomsten met de Sovjet-Unie voorzagen het land reeds van T-54 tanks, infanterie handvuurwapens en twee YAK-40 COPLING transportvliegtuigen. Er bevinden zich momenteel 65 Sovjet militaire adviseurs/technici in Zambia, en naar schatting 300 tot 500 Zambianen genoten recentelijk in de Sovjet-Unie een opleiding als piloot, vliegtuigtechnicus of artillerist. Ook met de DDR zijn de officiële contacten van de huidige Minister van Defensie Chakulya, uitstekend te noemen. Hiervan getuigen de frequente bezoeken van militaire delegaties van beide landen over en weer, die behalve in wapenleveranties (voornamelijk munitie en vrachtwagens) sedert 1979 ook geresulteerd hebben in het inzetten van Oostduitse militaire en politieke instructeurs in het Zambiaanse leger, op minimaal bataljons-niveau. Een eventuele toekomstige uitbreiding van deze zowel materiële als ideologische "steunverlening" moet niet uitgesloten worden geacht.

Commentaar: De bij de legerleiding te onderkennen neiging tot een hernieuwde politieke oriëntering op het socialistische model is mogelijk te verklaren als een reactie tegen de mislukte coup poging van de Zambiaanse oppositie in oktober 1980, toen door Zuid-Afrika gesponsorde Zambiaanse samenzweerders tezamen met Zaïrese huurelingen getracht zouden hebben president Kenneth Kaunda af te zetten. Deze reactie werd nog eens versterkt door de ontdekking in juni 1981 van een gelijksoortig opgezet complot dat in bepaalde Zambiaanse legerkringen tegen de regering zou zijn gesmeed. Daarbij is de sedert enige jaren gesignaleerde toenadering tot de Sovjet-Unie en de DDR verklaarbaar vanuit de hevige afkeer, in Lusaka, van de huidige Amerikaanse politiek ten aanzien van Zuidelijk Afrika en de in Kaunda's ogen vruchteloos gebleven Westerse bemoeienis in het conflict rond Namibië. Deze beide factoren, hebben ongetwijfeld veel bijgedragen tot Lusaka's toenadering tot de Sovjet-Unie en de DDR. Desalniettemin wordt door Zambia getracht een te grote afhankelijkheid van beide socialistische landen te vermijden, voornamelijk door de regionale diversificatie van haar handelsrelaties, het verbeteren van haar betrekkingen met het Westen, en, niet in de laatste plaats, door ook de optie op sterke (militaire) banden met China te allen tijde open te houden.

DEEL III: VERRE OOSTEN/AZIE1. Afghanistana. Militaire hulp Sovjet-Unie en Bulgarije

Onder verwijzing naar het voorgaande periodieke Afghanistan-overzicht (MO 11/81) zijn er nu aanwijzingen dat mogelijk omstreeks november tussen de Sovjet-Unie en Afghanistan een nieuw akkoord is gesloten over militaire hulp. Dit zou onder meer materieelleveranties omvatten, waarvan de al gemelde levering van moderne gevechtsvliegtuigen deel zou kunnen uitmaken. Nadien werden tussen beide landen op 1 februari overeenkomsten getekend over uitbreiding van de onderlinge handel en van de Sovjet hulpverlening aan Afghanistan.

Inmiddels is ook de tekst bekend geworden van het Bulgaars-Afghaanse "Verdrag over Vriendschap en Samenwerking", dat op 22 december in Sofia getekend werd. Hierin is in de preambule en artikel 1 sprake van de verdere ontwikkeling en intensivering van de onderlinge "veelzijdige samenwerking". In artikel 2 e.v. wordt dit nader uitgewerkt, waarbij onder meer sprake is van "broederlijke wederzijdse bijstand". Artikel 4 maakt duidelijk dat dit onder meer betrekking heeft op kadervorming. De hier en elders in het verdrag gebruikte terminologie maakt aannemelijk dat het Bulgaars-Afghaanse vriendschapsverdrag mede betrekking heeft op militaire hulpverlening.

(B-3) (W/R)

b. Militaire/Veiligheidssituatie

De berichten over de militaire ontwikkelingen in Afghanistan zijn niet volledig eenduidig. Over het geheel genomen lijkt in verband met de winter het activiteitsniveau te zijn afgenomen. De relatief milde winter heeft evenwel ertoe geleid dat het activiteitsniveau van zowel de Mudjahedin als de regerings- en Sovjet-troepen voor de tijd van het jaar hoog was. In het bijzonder was sprake van bijzonder intensieve operaties van de luchtstrijdkrachten, welke vooral leken neer te komen op contra-terreur tegen de bevolking, en van zuiveringsoperaties langs de hoofdverkeerswegen. De belangrijkste doelgebieden waren de provincie Balkh in het noorden (rond het belangrijke verkeersknooppunt Mazer-i-Sharif), de provincie Farah in het westen,

Kandahar in het zuiden, de drie belangrijkste oostelijke grens-provincies met Pakistan en de even ten noorden van Kabul gelegen provincie Parwan.

Zowel de Mudjahedin als de regering maakten de laatste weken melding van (locale) successen, waarbij in het bijzonder de situatie in de steden Herat en Kandahar (tijdelijk?) ten gunste van het regime gewijzigd zou zijn. In de directe omgeving van deze steden behielden evenwel de Mudjahedin hun overwicht. Ook hebben de Sovjet media de laatste tijd weer enkele malen melding gemaakt van problemen bij hun optreden in Afghanistan. Ten aanzien van de onlangs aangevoerde Sovjet versterkingen (MO 11/81) zijn er aanwijzingen dat deze op meerdere punten in vooral het noorden van het land in de buurt van de belangrijkste verkeerswegen/knooppunten gestationeerd zijn. Opvallend is dat het voornamelijk om infanterie-eenheden zou gaan en om helicopters terwijl voor het eerst ook een bataljon binnenlandse veiligheidstroepen (MvD) zou zijn ingezet. (B-2) (W/G/R)

c. Binnenlandse politieke ontwikkelingen

Sedert eind december is in de Afghaanse partij en regering een herstructurering aan de gang die gericht is op een verbreding van etnische en stambasis van het regime. In het kader van deze basisverbreding is Minister van Defensie [REDACTED] vervangen door generaal [REDACTED] die in april 1978 de "Sowr-revolutie" inleidde met zijn staatsgreep. Bij deze vervanging zouden echter ook spanningen tussen ex-Minister van Defensie [REDACTED] en de chef-staf van de Afghaanse strijdkrachten een rol hebben gespeeld. (B-2/3) (W/GR/R)

Commentaar: Hoewel de situatie in Afghanistan over het geheel genomen voor het Afghaanse regime en haar partners problematisch blijft valt uit de nu beschikbare informatie toch een lichte verbetering van hun positie op te maken. Hoewel sprake is van een verbetering van de bewapening, taktieken en moreel van de Mudjahedin lijkt het initiatief nu iets meer bij de regime-getrouwe en vooral Sovjet troepen te liggen. Een en ander kan samenhangen met het recent gesloten nieuwe militaire hulp-akkoord en de recente versterking van de Sovjet troepen, maar is mogelijk slechts van tijdelijke aard omdat de winterperiode nu eenmaal door de diverse opstandelingengroepen problemen oplevert met betrekking tot hun bevoorrading en operaties.

De samenstelling en legeringsplaatsen van de nieuw ingebrachte Sovjet troepen suggereren een beveiligings-taak die al langer aanwezige zwaardere eenheden vrij-maakt voor meer offensieve operaties. Daarnaast zijn echter zowel de infanterie-eenheden en in het bijzonder de voor het eerst ingebrachte MvD troepen uitstekend inzetbaar voor "uitkam-operaties". Een dergelijke ope-ratie heeft inmiddels met relatief succes in en om Kandahar plaatsgevonden en kan het begin worden van een nieuw inzet-patroon.

Twijfelachtig is het of dergelijke operaties een stad of gebied voor langere tijd onder controle kunnen brengen, gezien de huidige Sovjet en Afghaanse troepensterkte. Tot dusver valt uit de berichtgeving op te maken dat de Sovjet/Afghaanse-operaties nog steeds beperkt blijven tot de grotere steden en de hoofdverkeerswegen.

Niet uitgesloten is echter dat in het voorjaar een be-gin gemaakt wordt met een omvangrijker uitputtingsstrijd tegen de Mudjahedin. Het hoofddoel van het Sovjet streven, de "Afghanisering" van de strijd door middel van weder-opbouw van de Afghaanse strijdkrachten, is evenwel nog geen stap dichterbij gekomen dan bij het begin van de Sovjet interventie in december 1979; recente dwangrecluterings-pogingen hebben opnieuw niet het gewenste resultaat gehad en de omvang van de Afghaanse strijdkrachten blijft onver-minderd gehandhaafd op circa 25.000 - 30.000 man.

Hiervan zou echter slechts zo'n 25% als betrouwbaar in-geschat kunnen worden. Over het geheel genomen is de si-tuatie daarom nóch voor de Sovjet-Unie, nóch voor [REDACTED] c.s. erg rooskleurig.

2. India-Pakistan

Van 29 januari t/m 1 februari vonden in de Indiase hoofdstad Delhi tussen de Ministers van Buitenlandse Zaken van India en Pakistan besprekingen plaats over een "niet-aanvalsverdrag". Het initiatief hier toe ging in september 1981 van Pakistan uit. De directe aanleiding vormden de Indiase reacties op de aankoop van onder meer F-16 straaljagers door Pakistan, die door India als bedreigend bestempeld werd.

De door deze aankoop gewekte Indiase achterdocht ten aanzien van Pakistan's bedoelingen zou nu door deze besprekingen zijn weggenomen. Officieel werd gesteld dat "argwaan en misverstanden" waren weggenomen en dat "op bepaald terrein vooruitgang en wederzijds begrip" tot stand was gekomen. Tot een "niet-aanvalsverdrag" kwam het (nog) niet. Wel werd besloten de besprekingen "volgende maand" voort te zetten en een gemengde commissie te vormen voor periodiek overleg over de onderlinge betrekkingen.

(B-2)(W)

Commentaar: Hoewel de besprekingen nauwelijks concrete resultaten opleverden, hebben zij wel bijgedragen tot een zekere sfeerverbetering tussen de twee landen. Hierbij heeft waarschijnlijk een rol gespeeld dat Pakistan de aankoop van de F-16 en andere Amerikaanse wapensystemen relateert aan de Sovjet militaire presentie in Afghanistan en dat het Sovjet optreden in Afghanistan heeft bijgedragen aan een verkoeling in de Sovjet-Indiase betrekkingen. Geconstateerd kan worden dat deze ontwikkeling niet in het voordeel van de Sovjet-Unie is, omdat de Sovjet invloed in India deels te relateren was aan de Pakistaans-Indiase tegenstellingen en rivaliteit en de daaruit voortvloeiende Indiase behoefte aan Sovjet wapens en hulp. Overigens zou India de bronnen van waaruit militaire leveranties worden betrokken verder willen diversifiëren, om al te grote afhankelijkheid van de SU te vermijden. Gezien de nog steeds aanwezige geschilpunten en rivaliteit tussen Pakistan en India en tegen de achtergrond van het feit dat inmiddels de soepele en diplomatiek ervaren Pakistaanse Minister van Buitenlandse Zaken vervangen is door een diplomatiek minder ervaren oud-militair is succes en/of voortzetting van de bilaterale onderhandelingen over een "niet-aanvalsverdrag" allerminst verzekerd.

Inmiddels blijkt de eerstvolgende zitting te zijn uitgesteld/afgezegd door India, uit protest tegen het feit dat Pakistan in de VN-Commissie voor de rechten van de mens de kwestie Kashmir heeft aangesneden, één van de geschilpunten tussen beide landen waarover al drie maal oorlog is gevoerd.

3. China

Personeelsmutatie en de modernisering van de defensie

Opnieuw indiceren a.s. personeelsmutaties dat het de Chinese leiding in weerwil van tegenslagen en oppositie ernst is om de modernisering van het defensie-apparaat geleidelijk aan tot stand te brengen. Dit betreft de mogelijke benoeming van [REDACTED] tot eerste politieke commissaris van de zee strijdkrachten. Deze heeft een lange carrière als politiek officier achter zich. In de periode van 1977 tot januari 1981 had hij zitting in de Defensie-commissie van Wetenschap en Technologie, terwijl hij eerder in zijn carrière ambassadeur in Tanzania en Madagascar was. Met de benoeming wil men kennelijk de politieke betrouwbaarheid opvoeren en meer vertrouwen winnen binnen het officierscorps terwille van de voorgenomen modernisering. Dat betreft dan zowel de categorie oudere officieren die moeite met de vernieuwing blijken te hebben (en van wie Deng's benoeming tot voorzitter van de Militaire Commissie van de partij kennelijk als vertrouwenwekkende maatregel is bedoeld), als die voor welke de nieuwe lijn niet snel en consequent genoeg wordt doorgevoerd.

Van belang is dat in [REDACTED] militaire carrière duidelijke banden met de huidige CGS, generaal [REDACTED] te onderkennen zijn.

Opmerking: Het op 4 februari 1982 in de Financial Times gepubliceerde artikel over een toespraak van [REDACTED] kan dezerzijds wat betreft zijn algemene strekking worden onderschreven. Yang benadrukte nogmaals de noodzaak tot modernisering maar zou tevens (opnieuw) hebben laten blijken dat tegen aspecten hiervan nog altijd oppositie bestaat, ook in de hogere echelons van de strijdkrachten.

4. Militair-politieke ontwikkelingen in Z.O. Azië

a. Hoge Sovjet militaire delegatie in Z.O. Azië

Op 3 februari begon het bezoek van een hoge Sovjet militaire delegatie onder leiding van 1e plv Mindef en CGS, MSU [REDACTED] aan Vietnam. Deze delegatie reisde op 6 februari naar Kampuchea en op 10 februari naar Laos.

Het bezoek aan Vietnam verdient te meer aandacht daar het het eerste is op dit niveau sinds 1974, toen de toenmalige CGS [REDACTED] in Hanoi was. Datzelfde geldt de bezoeken aan Kampuchea en Laos, sinds de huidige regimes daar in respectievelijk 1979 en 1975 de macht overnamen.

Over de resultaten van deze bezoeken is weinig meer bekend dan dat een voortzetting van de militaire hulp werd toegezegd.

Met name in de relatie tot Vietnam bestaan enige fricties, die er voor wat betreft Vietnam op neer zouden komen dat ontevredenheid bestaat over de kwaliteit en de prijzen van het geleverde militaire materieel, terwijl van Sovjet zijde klachten bestaan over de eigenzinnige wijze waarop Hanoi met adviezen en de geboden civiele en militaire hulp om-springt. Voorts bestaan er spanningen over de wijze waarop de SU zich in Kampuchea en Laos manifesteert. Niettemin hebben zowel de SU als Vietnam er alle belang bij om het niet tot een breuk te laten komen, getuige onder andere het feit dat recentelijk de Vietnamese partij-leider, [REDACTED] en de voorzitter van de Staatsraad, Truong Chinh, met de [REDACTED] orde werden onderscheiden. Daarnaast stimuleert de SU de inschakeling van andere WP-landen bij de civiele en militaire hulp-verlening aan de drie communistische Indochinese landen. Dit betreft met name Tsjechoslowakije, Bulgarije en de DDR. Zoals in MO 1/82 vermeld werd, bracht de DDR Minister van Defensie, Lrgen [REDACTED] in januari een bezoek aan deze staten.

b. Verhouding China-Vietnam

Op 10 februari werd door het Chinese Ministerie van Buitenlandse Zaken een nota aan Vietnam overhandigd waarin geprotesteerd werd tegen provocaties en grensschendingen van Vietnamese zijde.

Tussen 21 december 1981 en 29 januari 1982 zouden meer dan 400 incidenten hebben plaats gevonden. Tevens werd een eind 1981 door Hanoi gedaan voorstel ter beëindiging van dit soort incidenten langs de grens afgewezen, omdat dit in Chinese ogen een dekmantel voor de voort-

zetting van provocaties is. Uit de Chinese reactie blijkt dat Beijing de gebeurtenissen aan beider grens nadrukkelijk in verband gebracht wil zien met het Vietnamese optreden elders in Z.O. Azië, dat wordt gesteund door de SU.

Het tijdstip van dit Chinese protest lijkt mede te zijn ingegeven door het offensief van Vietnamese eenheden, dat sinds de tweede helft van december werd voorbereid, tegen de in Kampuchea opererende anti-Vietnamese guerrilla-groepen, met name die van "Democratisch Kampuchea" (de Rode Khmer). Het betreft hier een van de grootste operaties van Vietnamese eenheden in Kampuchea tot nu toe, welke werd voorafgegaan door een personeelsrotatie. Deze leek te meer noodzakelijk om eenheden met Zuid-Vietnamezen af te lossen door uit het noorden afkomstig personeel, vanwege moreelsproblemen bij de eerstgenoemden. Een samenhang van de Chinese protestnota over grensschendingen door Vietnam met de militaire situatie in Kampuchea lijkt niet ver gezocht, temeer daar Beijing er al eerder van heeft blijk gegeven een directe relatie tussen beide ontwikkelingen te willen leggen (de Sino-Vietnamese grensoorlog van begin '79 begon enkele weken na de Vietnamese invasie in Kambodja van eind december '78). Niet uit te sluiten is dat bij grote successen van de Vietnamese eenheden in Kampuchea, China de militaire confrontatie in het grensgebied met Vietnam zal verscherpen.

Dat de situatie hoogst actueel is kan voorts blijken uit het bezoek van een delegatie van de Rode Khmer onder leiding van Khieu Samphan eind februari aan Beijing, die door de weer in de openbaarheid teruggekeerde [REDACTED] werd ontvangen.

Opmerking: In het licht van het bovenstaande zijn de recente bezoeken van hoge militaire delegaties uit de DDR (Mindef [REDACTED] en meer nog die uit de SU (zie onder a.)), aan Vietnam wellicht van belang. Zoals gezegd betrof het bezoek van MSU [REDACTED] het eerste bezoek van een Sovjet CGS aan Vietnam sinds eind 1974 toen de toenmalige CGS, [REDACTED] in Hanoi op bezoek was. Destijds werd vermoed dat deze laatste op enigerlei wijze ingelicht of zelfs betrokken zou zijn geweest bij de toen aanlopende planning van het beslissende Noord-Vietnamese offensief tegen Saigon (later beschreven door de huidige Vietnamese Minister van Defensie Van Tien Dung). Een parallel met [REDACTED] recente bezoek aan Hanoi dringt zich onwillekeurig op, hoewel dit wellicht

bij gebrek aan verdere aanwijzingen nu nog te suggestief is. Wellicht dat dit bezoek behalve in het licht van het bovenstaande dan ook eerder in verband is te zien met het aanstaande Vietnamese partijcongres.

MINISTERIE VAN DEFENSIE
 KONINKLIJKE LANDMACHT
 LANDMACHTSTAF / BLS

's-Gravenhage,

25 MARCH 1982

Afdeling / sectie: INL/VEIL

Nr. 6753 / A / G2

Exh. .... 197 ...., nr. ....

Onderwerp:
 Maandoverzicht februari 1982

Exh. .... 197 ...., nr. ....

Korte inhoud:

..... afschr. brief ..... voor .....
 ..... afschr. brief ..... voor .....

Ter kennisneming aan

afd.	datum ontv.	datum verz.	paraaf
vooraf			

tikken
 HINLA t.t. *10/3*
 ↓
 Secr verzenden

AAN:

zie verzendlijst

achteraf

INLA *24/3*
ARCHIEF
25 MRT 1982

Medezenden *bijslagen*

Archief

Ontworpen door Mw Boogaard

Dat. en pag. 17/3/82

Uitgaand stuk

getypt door ..... op .....

gecoll. door ..... op .....

Registratie datum en paraaf

Vervolgparafen

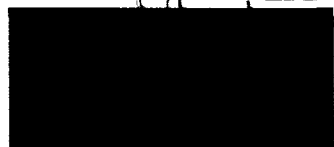
Afd. Hfd.

Overgelegde r.a. }

Terugverzochte r.a. }

Het dik omljnde gedeelte door de ontwerper in te vullen.

1 D - 11 - 791150 - 923421* - 4580

e: 12.13

vernietigen in

86

VERZENDKAMER

wijzigingen, renvoeien,
aantekeningen enz.

tel. 245370, 1st.
73

ontwerp

uw kenmerk:

uw brief van:

1. Hierbij bied ik U het in de verzendlijst aangegeven aantal exemplaren aan van het Maandoversicht over februari 1982.
2. Dit overzicht werd samengesteld door de Sectie Inlichtingen van de Afdeling Inlichtingen en Veiligheid van mijn Staf. Ten aanzien van de inhoud moge ik kortheidshalve naar de samenvatting verwijzen.

DE CHEF VAN DE LANDMACHTSTAF
VOOR DEZE
HET HOOFD SECTIE INLICHTINGEN

luitenant-kolonel

VERZENDLIJST behorende bij brief CLAS nr

van

EX. NR
brief:

EX. NR
biilage:

- Minister van Defensie
- d.t.v. Secretaris-Generaal
- SS (L) IKG
- C-1 Lk
- WTC
- C-00KL
- Dir HKS
- Genw KMA
- C-00ID
- IGK1
- C-00VL
- Defat Bonn
- Defat Londen
- Defat Washington
- Defat Parijs
- Defat Ankara
- Defat Damascus
- Defat Jakarta
- Defat Belgrado
- Defat Warschau
- Defat Oslo
- Defat Ottawa
- Defat Athene
- Def Grensveiligheid KMar

- i.a.a.:
- Stasdef [redacted]
  - Stasdef nr [redacted]
  - SDS

- DGM
- DDEF
- DPKL
- DPKL-T
- (NL) Senior National Officer NORTHAG
- Intell Div AFCENT t.a.v. [redacted]
- Genr Neth SHAPE t.a.v. maj [redacted]
- W CVIN
- MinBuZa/DAV
- MinBuZa/DEU
- CLS/LUID
- MS/MARID

- intern:
- CLAS - SC(0) - SC(P)
  - Stk AZ
  - OPN
  - EL
  - INLA
  - Afchier

+ + + + +
 11
 12
 13
 14
 15
 16
 17
 18
 19
 20
 21
 22
 23
 24
 25
 26
 27
 28
 29
 30 an 31 (waarvan een ex. bestand voor HPMV)
 32
 33
 34
 35
 36
 37
 38
 39
 40
 41
 42
 43
 44
 45
 46
 47
 48 t/m 66
 49
 50
 51
 52
 53
 54
 55
 56
 57
 58
 59
 60
 61
 62
 63
 64
 65
 66
 67
 68
 69
 70
 71
 72
 73
 74
 75
 76
 77
 78
 79
 80
 81
 82
 83
 84
 85
 86
 87
 88
 89
 90
 91
 92
 93
 94
 95
 96
 97
 98
 99
 100

PU 11
 PU 6 land
 PU 3 land
 PU 6 Land
 PU 6
 PU 16

wijzigingen, renvooien,
aantekeningen enz.

ontwerp

